

Kulturpolitiskt positionspapper

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Kulturpolitiskt positionsapper

Upplysningar om innehållet:

Louise Andersson, louise.m.andersson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2015

ISBN: 978-91-7585-251-5

Omslagsfoto: GettyImages

Foto: Heléne Grynfarb-Birger Lallo-Amanda Sved/Scandinav,
Thomas Henriksson, Lunnevads Folkhögskola, Skillinge teater/
Montage.se, Apelöga/Matton, Rickard L. Eriksson.

Produktion: Kombinera

Tryck: LTAB, januari 2015

Förord

Ett aktivt kulturliv utgör ett fundament för den demokratiska utvecklingen. Där tas avstamp för människors rätt till utveckling, insyn, samtal och möjligheter till påverkan. Kultur är en viktig dimension i ett långsiktigt hållbart samhälle – socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Socialt, därför att kultur bidrar till att skapa mångfald, mötesplatser, sammanhållning och mänsklig växt. Ekonomiskt, därför att kultur och kreativa näringar står för lokal och regional sysselsättning, utveckling och tillväxt. Miljömässigt, därför att kultur och kulturmiljö bidrar till att skapa attraktiva livsmiljöer.

Kultur är ett oregrerat område. Kommuner, regioner och landsting kan profilera sig och utforma politik som utgår från egna förutsättningar och behov. Kommuner, regioner och landsting tar ett stort ansvar för den kulturella infrastrukturen samt för möjligheterna att utöva och ta del av kultur genom att stå för mer än hälften av den offentliga finansieringen.

Detta positionspapper redovisar Sveriges Kommuner och Landstings syn på kulturpolitik.

Positionspappret antogs ursprungligen av förbundets styrelse under 2008 och reviderades den 16 maj 2014. Det bildar underlag för kontakter med regeringen och myndigheter. Det kan även utgöra ett stöd till medlemmarna i deras arbete.

Anders Knappe
Ordförande

Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

- 6 Sammanfattning
- 9 Kapitel 1. Förutsättningar och möjligheter för kulturområdet
- 13 Kapitel 2. Lokal och regional utveckling
- 17 Kapitel 3. Ett socialt hållbart samhälle – demokratiutveckling och mångfald
- 21 Kapitel 4. Kulturpolitiken och ansvarsfördelningen mellan europeisk, statlig, regional och kommunal nivå
- 25 Kapitel 5. Behov av ökad lokal och regional medverkan i EU-arbetet
- 29 Kapitel 6. Kompetens och kunskap
- 30 Definitioner

Sammanfattning

Människors rätt till förkovran, insyn, samtal och möjligheter till påverkan tar avstamp i kulturen. Ett aktivt kulturliv, där medborgarna kan mötas, är ett fundament för en demokratisk utveckling. Den professionella konsten ger inte bara konstnärliga upplevelser utan kan också vara bärare av samhällskritik. Det är därför viktigt att både värna den konstnärliga friheten och kulturens egenvärde. Att få ta del av konstnärliga upplevelser och själv ges möjlighet att uttrycka sig konstnärligt är grundläggande mänskliga behov. Kulturens, kulturmiljöns och den kulturella och kreativa sektorns betydelse för lokal och regional utveckling ökar, eftersom de genererar tillväxt samt bidrar till att skapa en god och attraktiv livsmiljö. Mot denna bakgrund är kulturpolitiken av stor betydelse för utveckling och tillväxt sett ur exempelvis sociala och ekonomiska dimensioner. Det gäller både kultur som verksamhet (kultursektorn) såväl som kulturella aspekter och perspektiv inom andra samhällsområden.

Kulturpolitiken berör människors vardag och fritid. Den engagerar och skapar debatt. SKL:s medlemmar är Sveriges kommuner, landsting och regioner. Våra medlemmars satsningar på kultur är tydliga politiska prioriteringar av det konstnärliga och kulturella fältet. SKL:s medlemmar bär ett stort ansvar och bekostar mer än 50 procent av den offentligt finansierade kulturen. Lokalt och regionalt finns en stor kunskap om såväl resurser som behov inom kulturområdet. Kommuner och landsting/regioner är på många områden föregångare vad gäller att utveckla kulturpolitiken, samtidigt som de är i hög grad beroende av de förutsättningar staten skapar.

Därför anser SKL att:

- › statistiken över barns och ungas kulturutövande och delaktighet i kulturlivet behöver utvecklas. I detta har staten en viktig roll
- › de kulturella dimensionerna i samhällsplaneringen behöver stärkas i relation till tekniska och ekonomiska perspektiv
- › det behövs en översyn av kostnadsfördelningen mellan stat och kommun gällande arkeologiska utgrävningar i relation till bostadsbyggande
- › de delar av kulturlivet som arbetar på offentliga uppdrag och medel kan bidra till demokratiutveckling, integration, tillgänglighet och mångfald mer aktivt än vad som sker idag. Kommuner och landsting/regioner behöver arbeta för detta. Staten bör instifta stimulansmedel på området
- › kultursektorn bör i högre grad bjudas in till satsningar för ungas etablering i samhället i syfte att stärka ungas möjligheter till utbildning, försörjning och ett aktivt samhällsliv. Detta bör uppmärksammas på både lokal, regional och nationell nivå
- › regeringen och regionerna bör ha en strukturerad dialog om hur de nationella kulturpolitiska målen och de regionala kulturplanerna möter varandra
- › det ska finnas god lokal och regional representation i arbetet med en europeisk agenda för kultur
- › högskolor och universitet bör säkerställa att de utbildningar som ges bygger relevant kompetens för de uppdrag som finns inom kulturområdet lokalt och regionalt
- › staten bör fortsatt utveckla och stärka forskning på kulturområdet bl.a. gällande barns och ungas kulturutövande, kulturens roll för social rörlighet, hållbarhet, kreativitet och hälsa samt inom plats- och stadsutveckling och gällande kreativa och kulturella näringar
- › universitetens och högskolornas arbete med samverkansuppdraget behöver utvecklas så att den forskning som bedrivs kan bidra till utveckling inom kultursektorn i högre grad.

Utöver ovanstående ståndpunkter återfinner du ytterligare ställningstaganden från SKL i respektive kapitel.

Förutsättningar och möjligheter för kulturområdet

Kulturpolitiken syftar till att säkerställa kulturens möjligheter att vara en fri, utmanande och obunden kraft i samhället samt att ge förutsättningar för allas deltagande i kulturlivet.

Kommunernas och landstingens/regionernas satsningar på kultur är en tydlig prioritering av det konstnärliga och kulturella fältet. De står för mer än hälften av den offentliga finansieringen av kulturen. De utgör långsiktiga åtagande för att främja medborgarnas kulturutövande, delaktighet i kulturlivet samt för det professionella kulturlivets möjligheter att utvecklas. Den infrastruktur som kommuner och landsting/regioner bidrar till genom verksamhet och stöd utmärks av kulturinstitutioner (som bibliotek, museer, arkiv, scenkonst- och musikinstitutioner, konsthallar och kulturhus), kulturskolor samt stöd till fria kulturutövare och ideella aktörer.

Genom att stödja barn och ungas kulturutövande och delaktighet i kulturlivet gör kommunerna stora insatser för att säkra en kulturell grundkompetens i samhället. Delaktigheten i kulturlivet bidrar även till språklig och psykosocial utveckling. De organisationer och verksamheter som arbetar för och med barn och ungas kulturutövande och deltagande i kulturlivet behöver bättre tillgång till statistik och forskningsresultat än de har idag för att kunna utveckla och kvalitetssäkra verksamheten på bästa sätt.

Folkhögskolorna och studieförbunden utgör betydelsefulla arenor för bildning och kultur. Sverige har en lång och framgångsrik tradition av folkbildning som står fri från offentlig styrning och som är oberoende av markna-

dens krav på ekonomisk avkastning. Den traditionen är viktig att värna. Folkbildningen bygger på eget engagemang, deltagarkultur, mångsidighet och hög tillgänglighet. Det är viktiga faktorer för att kunna öppna kulturen och kulturutövandet för fler människor, inte minst för de som av olika anledningar inte tidigare varit delaktiga i kulturlivet. De nationella, regionala och lokala myndighetsnivåerna har ett gemensamt ansvar för folkbildningen i Sverige. Det finns skäl för en utvecklad dialog mellan kommunala respektive regionala företrädare och folkbildningens organisationer.

En sådan dialog kan t.ex. syfta till att gemensamt diskutera de möjligheter och utmaningar som samhället står inför och där folkbildningens organisationer kan bidra till att skapa hållbara lösningar.

Kulturlivet är avgörande för en vital samhällsdebatt och är därmed ett fundament för ett långsiktigt hållbart, demokratiskt samhälle. Den konstnärliga friheten, yttrandefriheten och respekten för allas lika värde och rättigheter behöver en stabil plattform. De kulturverksamheter som arbetar på offentligt uppdrag eller med offentlig finansiering är på många sätt en utmärkt arena för debatt. En förutsättning för att säkerställa att den konstnärliga integriteten respekteras är tydliggjorda uppdrag och ett gott samarbete mellan politiker och tjänstemän. Kulturpolitiken ger ramar för hur de offentliga medlen kan användas men den ska inte vara involverad i konstnärliga eller innehållsmässiga beslut.

En av de delar som bär ett vitalt kulturliv är tillgången till yrkesverksamma konstnärers verk och produktioner. Det finns ett behov av att stärka konstnärernas ekonomiska förutsättningar för att ägna sig åt konstnärligt arbete.

SKL anser att:

- › forskning om barn och ungas kulturutövande samt om kulturens roll för social rörlighet, hållbarhet, kreativitet och hälsa behöver vidareutvecklas
- › statistik över barn och ungas kulturutövande och delaktighet i kulturlivet behöver utvecklas. I detta har staten en viktig roll
- › utbildningar för yrkesverksamma som arbetar med barn och ungas deltagande i kulturlivet behöver utvecklas. På vissa områden behöver utbildningar initieras både inom universitet, högskolan och annan vuxenutbildning
- › det finns en potential för utvecklad dialog mellan kommunala företrädare och folkbildningens organisationer för att gemensamt lösa samhällsliga utmaningar. En sådan dialog kan omfatta stödmodeller, strategier på folkbildningsområdet samt behovet av både kvantitativa och kvalitativa aspekter i utvärderingen av de offentliga bidragen till folkbildningens organisationer
- › kulturpolitiken skall värna den konstnärliga integriteten. Politisk styrning skall ske genom att sätta ramar för verksamhet och för hur offentliga medel får användas
- › det offentliga har ett ansvar att erbjuda skäliga ersättningar för konstnärligt arbete.

Lokal och regional utveckling

Kulturliv och kulturmiljö spelar nyckelroller för att kommuner och landsting/regioner kan vara platser att längta till, vilja bo i, verka på och besöka.

Urbaniseringen bidrar till skilda förutsättningar och tydliggör utmaningar för boende på en plats med växtvärk eller på en plats som minskar befolkningsmässigt. I båda fallen har kulturen betydelse för lokal och regional utveckling eftersom kultur bygger sammanhang som människor vill vara i, vårda och utveckla.

Den gemensamma utemiljön med gator, torg och parker är viktig för livet i staden, tätorten eller stadsdelen. Kommuner respektive landsting/regioner har ett stort ansvar för att denna är funktionell, trygg och estetiskt tilltalande. Detta ger förutsättningar för levande offentliga rum. Utemiljön ska vara tillgänglig för alla samt erbjuda goda möjligheter till möten och dialog. I planeringen och förvaltningen av den gemensamma miljön är det viktigt att kulturella dimensioner – estetiska, kulturhistoriska och socio-kulturella – lyfts fram och värderas utifrån ett helhetsperspektiv som även innefattar tekniska och ekonomiska dimensioner. Detta förutsätter ett tvärsektoriellt samarbete.

I samband med ny- och ombyggnationer på offentligt uppdrag finns en tradition av att avsätta medel i budgeten till konstnärlig gestaltning, till exempel i form av den s.k. enprocentsregeln. Genom medvetna val av ekonomiska principer för investering i konst kan kommuner och landsting/regioner ta ansvar för en god estetisk miljö i offentliga rum.

Kulturmiljön med kulturminnen stärker den gemensamma identiteten och ger människor en möjlighet till förankring i historien. Den uppskattas av

många och bidrar till både nyinflyttning och turism. Områden av riksintres- sen för kulturmiljövården behöver därför uppdateras och aktualiseras för att fungera som den tillgång de bör vara för kommunernas invånare. Det behövs även en mer utvecklad samordning mellan kulturminneslagen, plan- och bygglagen samt miljöbalken för att arbetet med lokal och regional utveckling ska fungera. När det gäller arkeologiska utgrävningar som görs för att möjlig- göra samhällsutveckling, som exempelvis bostadsbyggande, behöver rollför- delningen mellan kommunerna och staten förändras. De fynd och kunskaper som görs vid en utgrävning är av allmänintresse. Dessutom är det idag staten som ensamt avgör vilka utgrävningar som behöver göras, av vilken aktör och till vilken kostnad. Det är inte rimligt att man då frångår finansieringsprinci- pen och låter en enskild kommun eller annan markägare stå för merparten av kostnaderna.

Näringslivet innehåller delar av den kulturella sektorn som har betydelse för lokal och regional utveckling och tillväxt. Kultur och kreativitet bidrar till innovationsmöjligheter inom andra branscher. Näringsidkare med verksam- het inom kultur och kreativitet bidrar även till att göra platser attraktiva för andra branscher att etablera sig på. I regionala utvecklingsstrategier kopp- las kulturfrågorna ofta till begrepp som attraktivitet, god livsmiljö, tillväxt, innovationer, kreativitet, folkhälsa, demokrati och mångfald. Kulturfrågorna är dock ofta vagt beskrivna som utvecklingsområden och saknar inte sällan tydliga kopplingar till kommunala strategier, planer och program.

SKL anser att:

- › de kulturella dimensionerna i samhällsplaneringen behöver stärkas i relation till tekniska och ekonomiska perspektiv
- › forskning om plats- och stadsutveckling behöver utvecklas med tanke på de stora investeringar och utmaningar som ligger framför oss
- › riksintressena måste aktualiseras
- › det behövs en översyn av kostnadsfördelningen mellan stat och kommun gällande arkeologiska utgrävningar i relation till bostadsbyggande
- › kultur är en framgångsfaktor att lyfta fram i regionala utvecklingsstrategier och det behöver finnas en tydlig koppling mellan regionala respektive kommunala strategier, planer och program
- › forskning om den kulturella sektorn och utvecklingsåtgärder för kreativa näringar behöver ta hänsyn till de olika förutsättningar, möjligheter och svårigheter som råder beroende på om man är verksam i storstad, tätort eller landsbygdsmiljö.

Ett socialt hållbart samhälle – demokratiutveckling och mångfald

Ett rikt kulturliv, tillsammans med bruket av kulturarvet, är viktiga beståndsdelar för såväl individers som platser identiteter och välmående.

Det offentliga kulturstödet bör värna yttrandefrihet, individens frihet samt bidra till att vi skapar ett samhälle där alla människors lika värde respekteras och ges utrymme. Det gäller inte minst gällande beslut om ramar för definitioner av vad som skall betraktas som lokalt, regionalt och nationellt kulturarv.

Kulturinstitutioner som bibliotek, museer, arkiv och scenkonstinstitutioner är bärande delar av den kulturella infrastrukturen. Utöver att vara viktiga kulturarenor är de också mötesplatser och kan spela en roll för ökad social hållbarhet och livslångt lärande.

Ett lokalt kultur- och föreningsliv är en grund för breddutövande och tillgång till kultur i hela landet. Det skapar förtroende mellan människor och är en grund för social hållbarhet. För kommunerna är det en viktig uppgift att främja och stödja det lokala kulturlivet och att bygga en kulturell infrastruktur med platser där olika aktörer kan mötas. Det engagemang som finns inom civilsamhället bör stödjas. Stärkt samverkan mellan det offentliga och civilsamhället innebär en demokratisering av kulturlivet eftersom ansvaret på så sätt fördelas på flera händer.

Kulturens potential som en positiv faktor för ungas etablering i samhället är underutnyttjad. Genom kulturutövande finns en stor möjlighet att, utöver det konstnärliga uttrycket, utveckla fler kunskaper och förmågor samt självtillit och starka sociala nätverk. Dessa förbättrar förutsättningarna för studier, försörjning och ett aktivt medborgarskap.

För att utöva och ta del av kultur är medier i olika former centrala. Teknikutvecklingen medför att formerna för kulturproduktion, konsumtion och demokratiarbete förändras. Medieutvecklingen har potential att vidga möjligheterna för var och en att utöva sina demokratiska fri- och rättigheter.

Det är därför av vikt att främja medie- och informationskunnighet hos medborgarna med syftet att de själva ska kunna uttrycka sig och skapa innehåll i medier, kunna finna, analysera och kritiskt värdera information samt att förstå mediernas roll i samhället. I detta arbete har staten en viktig roll.

SKL anser att:

- › de delar av kulturlivet som arbetar på offentliga uppdrag och medel kan bidra till demokratiutveckling, integration, tillgänglighet och mångfald mer aktivt än vad som sker idag. Kommuner och landsting/regioner behöver arbeta för detta. Staten bör instifta stimulansmedel på området
- › det behöver utredas hur civilsamhällets kulturverksamhet kan stödjas framöver och hur förutsättningarna för verksamheterna kan förenklas
- › kultursektorn bör i högre grad bjudas in till satsningar för ungas etablering i samhället i syfte att stärka ungas möjligheter till utbildning, försörjning och ett aktivt samhällsliv. Detta bör uppmärksammas på både lokal, regional och nationell nivå
- › staten bör agera inom de utbildnings-, arbetsmarknads- och kulturpolitiska områdena för att ge goda förutsättningar för främjande av medie- och informationskunnighet
- › det offentliga kan bidra till medborgarnas tillgång till att både ta del av och utöva kultur med hjälp av teknikutvecklingen genom en utbyggd infrastruktur, ökad medie- och informationskunnighet samt undanröjandet av sociala och ekonomiska hinder.

Kulturpolitiken och ansvarsfördelningen mellan europeisk, statlig, regional och kommunal nivå

EU-medlemskapet medför ett kraftigt ökat kulturellt utbyte och samverkan mellan städer och regioner inom unionen och mellan unionens grannländer. Ett livligt kulturellt utbyte över nationsgränserna förekommer på alla nivåer i samhället.

EU:s kulturpolitiska agenda omfattar huvudsakligen gränsöverskridande sektorsspecifika stödprogram, den kulturella dimensionen i sammanhållningspolitiken och strukturfonderna samt kommissionens, rådets och medlemsstaternas gemensamma arbete med en europeisk agenda för kultur.

Den nationella kulturpolitiken har som mål att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att den nationella kulturpolitiken ska kunna omsättas i handling och utvecklas av kommuner, landsting/regioner och stat gemensamt förutsätts en kontinuerlig dialog och lyhördhet för varandras förutsättningar och prioriteringar. Av tradition finns en rollfördelning mellan de olika parterna som berörs nedan.

Kommunerna har ansvar för det lokala kulturlivet. Basen är satsningarna på folkbibliotek och musik- och kulturskolor. Kommunerna ansvarar också för kulturmiljö, kommunala kulturinstitutioner som kulturhus eller museer och stöd till det fria kulturlivet, föreningslivet och folkbildningen. Det görs satsningar på barns och ungas fritid i form av exempelvis fritidsgårdar. Dessa utgör en omfattande arena för att utöva kultur på fritiden. I takt med att kulturyttringar och kulturutövande i ökad utsträckning ses som en viktig faktor för lokal utveckling behöver samarbetet med både civilsamhälle och näringsliv utvecklas ytterligare. Kommunens tidigare uppgift att i egen regi tillhandahålla kultur har mer och mer övergått till strategiska och koordinerande funktioner.

Landsting och regioner är ansvariga för strategiska utvecklingsfrågor och huvudmän för regionala kulturinstitutioner. De är även parter i kultursamverkansmodellen och fördelar statliga medel i linje med de regionala kulturplanerna. Kultursamverkansmodellen bygger på en utvecklad samverkan mellan stat, landsting/region, kommuner, civilsamhälle, yrkesverksamma

med flera. Modellen syftar till att möjliggöra regionala variationer och prioriteringar. I den pågående regionaliseringen tar landstingen/regionerna ett ökat ansvar för och är drivande när det gäller att betrakta kultur som en utvecklingsfaktor i det regionala tillväxtarbetet.

Staten ska ge grundläggande förutsättningar för ett rikt kulturliv i hela landet och ansvarar för myndigheter, statliga kulturinstitutioner och de statliga kulturstöden samt lagstiftning på området. Staten ska garantera forskning och kunskapsspridning samt utveckla metoder för uppföljning, indikatorer och stå för insamlande av nationell statistik. Staten behöver garantera en kulturell infrastruktur genom att även fortsättningsvis decentralisera medel till den regionala nivån. De medel som staten anslår i utvecklingsmedel, exempelvis genom Kulturbryggan, bör mer aktivt vända sig till kulturutövare i hela landet.

SKL anser att:

- regeringen och regionerna bör ha en strukturerad dialog om hur de nationella kulturpolitiska målen och de regionala kulturplanerna möter varandra
- det statliga finansiella stödet för regional kulturverksamhet får inte urholkas och indirekt vältras över på kommuner och landsting/regioner. De statliga medel som fördelas inom ramen för kultursamverkansmodellen bör inte detaljregleras
- statliga utvecklingsmedel ska nå kulturutövare i hela landet och kunskapen om kulturproduktion lokalt och regionalt ska vara väl förankrad hos beslutande myndigheter.

Behov av ökad lokal och regional medverkan i EU-arbetet

För att stärka och utveckla den europeiska kulturella mångfalden bör EU:s insatser huvudsakligen inrikta sig på gränsöverskridande stöd- och handlingsprogram som bygger på samarbete, utveckling och effektiva finansieringsinstrument.

Kreativa Europa är EU:s ramprogram för de kulturella och kreativa sektorerna för åren 2014–2020. Andra viktiga stödprogram som kan möjliggöra finansiering av kultursektorn ryms inom sammanhållningspolitiken och strukturfonderna. Kopplat till den kulturella och kreativa sektorn finns även programmet COSME (småföretag) samt EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020. Det är viktigt att landsting/regioner och kommuner ges goda möjligheter att aktivt medverka i *Kreativa Europa*, men också i andra program, för att på så sätt ta vara på möjligheterna att kunna bidra till att utveckla och främja den svenska och därmed även den europeiska kulturen och kulturarvet.

Kommissionens arbete med en europeisk agenda för kultur omfattar ett samarbete inom EU, främst mellan de nationella myndigheterna, kultursektorn och EU-institutionerna, för att gemensamt främja kulturell mångfald och dialog samt kulturen som en katalysator för kreativitet och innovation.

Kommissionen koordinerar arbetet med och mellan de nationella myndigheterna genom den s.k. öppna samordningsmetoden (OMC – Open Method of Coordination). Det är viktigt att få till stånd en stärkt regional och lokal medverkan i det fortsatta arbetet med den öppna samordningsmetoden.

SKL anser att:

- › de kommunala och regionala perspektiven måste ges en framträdande plats i *Kreativa Europa* och även på den övriga kulturpolitiska agendan i EU
- › kulturen spelar en viktig roll i tvärssektoriella stödprogram inom t.ex. sammanhållningspolitiken och strukturfonderna
- › det ska finnas god lokal och regional representation i kommissionens arbete med en europeiska agenda för kultur.

Kompetens och kunskap

Högskolorna och universiteten har i uppgift att utbilda, forska och informera om sin verksamhet och samverka med samhället. Inom det kulturpolitiska fältet finns anledning att ytterligare utveckla dessa tre områden.

Det behövs fortfarande mer forskning på kulturområdet och resultaten av den forskning som görs behöver i högre grad komma yrkesverksamma och politiker till del för att bidra till utveckling och kvalitetssäkring av offentligt uppdragen kulturverksamhet. Kommuner och landsting/regioner har ett stort behov av att finna rätt kompetens till de uppdrag man har på kulturområdet. Här spelar högskolor, universitet och andra utbildningsaktörer en central roll.

SKL anser att:

- › högskolor och universitet bör säkerställa att de utbildningar som ges bygger relevant kompetens för de uppdrag som finns inom kulturområdet lokalt och regionalt
- › staten bör fortsatt utveckla och stärka forskning på kulturområdet bl.a. gällande barn och ungas kulturutövande, kulturens roll för social rörlighet, hållbarhet, kreativitet och hälsa samt inom plats- och stadsutveckling och gällande kreativa och kulturella näringar
- › universitetens och högskolornas arbete med samverkansuppdraget behöver utvecklas så att den forskning som bedrivs kan bidra till utveckling inom kultursektorn i högre grad.

Definitioner

Ordet kultur används i många olika betydelser. I en snäv estetisk betydelse är kultur liktydigt med konst och avser skapande verksamheter som t.ex. litteratur, teater, film, foto, musik och bibliotek. En vidare antropologisk betydelse av kultur relaterar till gemensamma normer, traditioner och mänskliga aktiviteter.

Det finns en tendens att tolka begreppet kultur brett. Detta är problematiskt sett ur kulturpolitisk synvinkel genom att därigenom i stort sett allt kan kallas kultur. I detta dokument avgränsas kulturpolitik till att omfatta kultursektorn och kulturella aspekter på andra verksamhetsområden, t .ex. inom fysisk planering eller inom socialt arbete.

Kultursektorn består av två delar, dels av konst eller kulturella uttryck i betydelsen skapande verksamhet, dels kulturella näringar som framställer produkter med kulturellt innehåll för masskonsumtion (exempelvis film, böcker, video, musik).

De kreativa näringarna utgörs av verksamheter där kultur eller konst och kreativitet är viktiga inslag i framställningen av olika produkter som i sig

inte enbart är konstnärliga. Dit räknas arkitektur, design, reklam, film/foto, mode, turism med mera.

Det är viktigt att skilja på kultur och kulturpolitik. Kulturpolitik handlar om fördelning av medel och om den roll statliga, regionala och lokala organ har för att formulera mål, prioritera uppgifter, stötta produktion samt se till att konsten och kulturverksamheten når avsedda målgrupper. Kulturpolitiken ska ge ramarna för kulturen och konsten men inte blanda sig i det konstnärliga innehållet.

En kulturpolitik för sin egen skull ställs ofta emot en instrumentell kulturpolitik, dvs. en kulturpolitik med ett specifikt syfte. Ofta handlar det om att främja ekonomisk tillväxt. Det är en delvis konstruerad motsättning eftersom all kulturpolitik i någon mening är instrumentell. Det finns alltid ett syfte med att stödja kulturverksamhet. Det syftet kan vara ekonomisk tillväxt, mänsklig utveckling och en god hälsa till en estetisk upplevelse eller en stunds förströelse.

Med kulturarv avses sådan kultur – såväl materiell som immateriell – som vi bär med oss från tidigare generationer. Till kulturarvsinstitutionerna hör förutom museer även arkiv och bibliotek. Begreppet kulturmiljö ska läsas som hela den av människor skapade miljön – kulturmiljön i motsats till naturmiljön. Vissa miljöer betecknas genom sina särskilda kvaliteter som särskilt värdefulla och många av dem är kulturhistoriskt intressanta.

Kulturpolitiskt positionspapper

Människors rätt till förkovran, insyn, samtal och möjligheter till påverkan tar avstamp i kulturen. Ett aktivt kulturliv, där medborgarna kan mötas, är ett fundament för en demokratisk utveckling och en viktig dimension i ett långsiktigt hållbart samhälle. Kommuner och landsting/regioner tar ett stort ansvar för den kulturella infrastrukturen. Positionspappret redovisar SKL:s syn på kulturpolitiken och utgör ett underlag för kontakter med regering och myndigheter. Det kan även fungera som ett stöd för medlemmarna i deras arbete med att utforma en lokal kulturpolitik.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

ISBN 978-91-7585-251-5

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Post: 118 82 Stockholm
Besök: Hornsgatan 20
Telefon: 08-452 70 00
www.skl.se